

Seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) Hoe veilig is 'veilig vrijen'?

Inleiding

De meeste seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) zijn te behandelen, maar dat betekent niet noodzakelijk dat men er ook van geneest. Nogal wat soa zijn relatief makkelijk te genezen. Vooral de ontdekking van penicilline betekende een grote doorbraak en maakte een einde aan bijvoorbeeld de slachtoffers die syfilis eiste.

De vraag die ons hier bezig houdt is: hoe veilig is 'veilig vrijen'?

In deze fiche behandelen we de **virale soa**.

Feiten

Humaan papillomavirus (HPV)

Symptomen

De besmetting verloopt meestal zonder symptomen. In één procent van de gevallen komen na enkele weken of maanden genitale wratten voor rond de geslachtsdelen of op en rond de aars. Deze kunnen onregelmatig van vorm zijn, ze kunnen ook voorkomen in de vorm van bultjes of rode stipjes. Inwendig zijn ze meestal onzichtbaar. Ze kunnen jeuk, pijn of een branderig gevoel veroorzaken.

Gevolgen

Er bestaan meer dan honderd HPV-types. Sommige types veroorzaken genitale wratten, andere kunnen baarmoederhalskanker, keelkanker of anogenitale kankers veroorzaken, zelden zelfs penis-, teelbal- of aarskanker. Baarmoederhalskanker

wordt voorafgegaan door kleinere letsels, die onbehandeld na 10 tot 15 jaar ontwikkelen tot kankers.

Behandeling

Bij eenmalig contact bouwt het lichaam meestal immuniteit op en verdwijnt het virus spontaan binnen het jaar, ook wratten kunnen dan spontaan verdwijnen. Daarom kan een jaar na een positief uitstrijkje de besmetting verdwenen zijn.

Letsels aan de baarmoederhals kunnen in een vroeg stadium eenvoudig behandeld worden.

Genitale wratten kunnen niet behandeld worden. Als ze niet spontaan verdwijnen, kunnen ze bevroren of via lasertherapie verwijderd worden. Ook zalven kunnen helpen.

Zie verder **Didactische fiche nr. 3** op www.idg.be

Herpes

Symptomen

Op de plaats van de besmetting treedt een prikkelend, tintelend gevoel op waarbij de huid roder wordt. Er ontstaat een met vocht gevuld (koorts)blaasje dat na enkele dagen open springt, waarna een zweertje ontstaat dat na enkele dagen opdroogt, een korst vormt en geneest.

Gevolgen

Als een baby tijdens de bevalling met herpes besmet wordt, is het risico op ernstige verwickelingen groot. In het ergste geval

wordt het centrale zenuwstelsel aangetast, wat tot zeer ernstig gevolgen kan leiden. Soms is dit voor de baby zelfs dodelijk.

Behandeling

Indien snel behandeld wordt, kunnen de duur en de hevigheid van de symptomen door medicijnen worden verminderd. Zalf voor een koortslip werkt niet voor genitale herpes. Wel kan men de letsels aanstippen met verdunde eosine.

Hepatitis B

Symptomen

Aanvankelijk krijgt men koorts, misselijkheid, braken, diarree of hoofdpijn, pas daarna komen typische klachten zoals geelzucht, donkere urine of lichte stoelgang, gewrichtsklachten en/of jeukende huiduitslag.

Gevolgen

De meeste besmettingen genezen spontaan. Tien procent lijdt aan een chronische infectie, blijft levenslang drager van het

virus en kan dus andere mensen besmetten. Op langere termijn kan dat ook leiden tot levercirrose of leverkanker.

Behandeling

Veel rusten, gezonde voeding en het vermijden van medicatie, om de lever niet te belasten, kan zorgen voor genezing.

HIV-Aids

Symptomen

Twee tot vier weken na een besmetting geeft een hiv-infectie vaak geen duidelijk herkenbare symptomen. Sommigen hebben vage, griepachtige klachten met koorts, huiduitslag, gezwollen lymfeklieren, nachtelijk zweten, gebrek aan eetlust met misselijkheid, gewichtsverlies, diarree, vermoeidheid... In die fase is het besmettingsgevaar voor anderen ook het grootste. Na enkele weken verdwijnen de symptomen, maar ze kunnen ook terugkeren en langer aanhouden.

Gevolgen

Indien niet behandeld kan de besmetting ontwikkelen tot Aids en overlijden door toevallige infecties.

Behandeling

Men kan hiv nog steeds niet genezen. Hiv-medicatie versterkt wel het afweersysteem, waardoor het virus bijna helemaal verdwijnt, maar dit vraagt een strikte therapietrouw

Preventie

De enige efficiënte preventie is ook hier exclusieve trouw aan één onbesmette partner of seksuele onthouding. Theoretisch kan condoomgebruik besmetting door de verschillende virussen via genitale weg verminderen, maar 100% uitsluiten kan men het nooit. Herpes kan men via het hele lichaam oplopen. Een HPV-besmetting kan men via contact met genitale wratten in de schaamstreek oplopen. Hepatitis B kan via speeksel doorgegeven worden. Hiv is in feite nog het minst besmettelijk, maar wel het meest gevaarlijke virus. Alle virussen kun je via genitale weg, maar ook via de bloedbaan krijgen (bloedtransfusie – in België gelukkig streng gereguleerd en veilig – druggebruik of prikaccidenten).

Ondanks meer dan dertig jaar condoompromotie, zien we het aantal soa's nog steeds (en steeds sneller) toenemen. Dit middel moet men inderdaad aanbevelen aan sekswerkers die een specifieke risicogroep vormen. Andere mensen, die streven naar een monogame relatie, moeten aangemoedigd worden om die monogame relatie ook effectief te beleven. Dit betekent dus concreet dat men seksuele activiteit uitstelt tot beide partners zich engageren tot een duurzame en trouwe relatie (zie consensustekst van de Lancet 2004).

Bespreking

Virale infecties blijven meestal levenslang in het lichaam. Naast vervelend, zoals genitale wratten, zijn ze vooral een voortdurende zorg, enerzijds om ze niet over te dragen op iemand anders, anderzijds om de eigen gezondheid niet steeds verder aan te tasten. Virussen worden immers vooral actief wanneer het lichaam verzwakt is. Dan kunnen ze ernstige letsels veroorzaken en zelfs tot kanker ontwikkelen (HPV, Hepatitis B). Besmetting met hiv kan momenteel niet worden teniet gedaan, maar kan bij verzwakking ontwikkelen tot aids en dan effectief ook dodelijk worden, zeker als het samengaat met andere soa's.

Belangrijk is de vaststelling dat zogenaamd 'veilig vrijen' de kans op besmetting weliswaar vermindert, maar zeker niet helemaal uitsluit. Bij wisselende seksuele contacten (ook al beperkt men zich tot seriële monogamie en heeft de betrokkene slechts contact met twee partners (?)) is het dan ook aangewezen om zich regelmatig op soa te laten testen.

Zie ook: [fiche 5 risicocompensatie](#)

Samengevat

Besmetting door soa's kan men eenvoudig vermijden. Deze ziekten worden immers doorgegeven door wisselende seksuele contacten.

*Als men dus **geen seksuele activiteiten** ontwikkelt, is men sowieso beschermd tegen soa's.*

*Als men wél seksueel actief is, dan is **trouw aan de onbesmette levensgezel** de garantie voor een gezonde seksualiteitsbeleving. Het is mogelijk dat iemands levensstijl noch seksuele onthouding, noch levenslange trouw wil waarmaken, dan kan men de gevolgen enigszins beperken met **consistent condoomgebruik** (altijd en steeds correct). Maar ook dan moet men er rekening mee houden dat er voor de meeste ziektes **toch nog één kans op twee** bestaat om ze op te lopen of aan een van de partners door te geven.*